

Julmarknad i Sölvesborg anno 1903

För drygt 100 år sedan, söndagen den 13 december 1903, var det dags att åter öppna den traditionella, årliga julmarknaden i Sölvesborg. Stadens omkring 50 butiker stod vid denna tidpunkt alla att finna i centrum, mycket väl samlade och tillgängliga för kunderna inom gränserna för den medeltida staden. Det övervägande flertalet inköpsställen var koncentrerade till Stortorget, Södergatan samt Västra respektive Östra Storgatan.

Det relativt stora antalet butiker, varav inte så få exklusivt ägdes och handhades av kvinnor, kan betecknas som imponerande mot bakgrund av den dåtida folkmängden. I Sölvesborgs stad bodde vid årsskiftet 1903/1904 2.204 personer. I bygden runtomkring (i Sölve, Mjällby, Gammalstorps och Ysane kommuner) var motsvarande antal 10.122 personer.

I den lokala dagstidningen Sölvesborgs-Posten publicerade signaturen H-n (med all säkert identisk med den dåvarande redaktören och ansvarige utgivaren tillika folkskolläraren Olof Hedin) ett utförligt och målande reportage om butikerna, butiksinnehavarna och det för både sölvesborgare och listerbor rikliga varusortiment, som denna dag frikostigt exponerades och stod till deras förfogande.

I likhet med tidigare års julhandel var det för såväl köpmännen som kunderna betydelsefullt att marknadsföringen av både större och mindre julklappar på allvar tog sin början genom en noga planerad och konsekvent förverkligad juls skyltning. Särskilt angeläget var detta givetvis för samtliga helt nytillkomna aktörer som till exempel Emanuel Carlsson vid Södergatan. Han stod också som grädde på moset för den största och mest påkostade annonsen i Sölvesborgs-Posten. Givetvis fick tidningen därmed även anledning att i sin "julmarknadsrecension" förära honom ett välförtjänt gott betyg. Den ene hjälper självklart den andre!

Efter denna kortfattade introduktion låter vi nu redaktör Hedin, med en ur vår tids perspektiv något yviga tidningsvokabulär, berätta för oss om detta av dåtiden synnerligen efterlängta och uppskattade folknöje.

Tiden för juluppköpen är inne. Butikerna äro i färd att exponera sina artiklar, såsom vanligt är vid denna tid, och kommersen synes vara rätt liflig. Om vi göra en rond omkring staden, skola vi finna samtliga handelsbutikerna förete en ganska stor rikedom af såväl lyx- som förnödenhetsartiklar.

Låtom oss att börja med titta in i **A. Edw. Wingrens** speceribod. Den intar en rätt dominerande plats på hörnet, är väl försedd och kommersen går galant. Lagt mycket arbete på sin skyltning i söndags.

**** För Julen ****
nytt inkommet:

ANJOVIS , Lindbloms och Richters, d:o i ostronsås, d:o i tomatsås, d:o i vinsås, d:o skinn & benfri. GAFFELBITAR. MAKRILL , i olja, RÖKT LAX , i olja, LAX , konserv. i höga och låga burk., DELIKATESS-SILL i burkar; säljas styckvis, finfin, ARDINER , Gustalf $\frac{1}{2}$ och $\frac{1}{4}$ -burk. d:o rökt, Norska, d:o King Oscar, fint märke, CAVIAR , Elbe & Svensk, FISKBULLAR , HUMMER , Kron, Gröna ÄRTOR , franska & svenska, PICKLES , CAPRIS , CITRONNE de MESSINA, WINAIGRE , STÅNGSPARRIS , SOPPSPARRIS , CHAMPIGNONER , d:o i smör, GLAS, PORSLIN & LAMPOR billigast hos	SENA , hel svensk, d:o i burkar, flera sorter, d:o i paketer, BIFFSTEEKSÅS , Winborgs, TOMATSÅS , WORCESTERSHIRE SAS, KÖTTEXTRAKT , STEARINLJUS , JUL-LJUS , Torkade ÄPPLEN , HASSELNÖTTER , MANNAGRYN , HAFREGRYN , ångprep. & små kros RUSSIN , SVISKON , MANDEL , söt och bitter, KRYDDOR , RISGRYN , flera märken, THE d:o, ZARTFISK , STORSEJ , KAFFE , stort sortemang, för julen ned satt pris.
--	--

A. Edw. Wingren.

Emanuel Carlssons affär hålles i storstadsstil och dess präktiga läge lämpar sig för en ordentlig skyltning. Profskyltningen i söndags var fin. Där blir nog trängsel under julmarknaden, men det är ju så han vill ha det vid denna tid och annars med förresten. Att uppräknat hvad här finnas, är både öfverflödigt och omöjligt, men det kan man säga att:

Emanuel Carlssons manufakturbutik vid Södergatan

Här finns grannlåt med besked
 Som må med rätta prisas,
 Båd' sådant man kan ståta med
 Och sån't som ej får visas.

Köp! Passande Julgåfvor Köp!
Emanuel Carlsons Manufakturaffär.

Kostmytyger, Rocktyger, Coulörta Västtyger, Coulörta Västlar, Somakinnviskar, Galoscher, Paraplyer, Hversunderkläder af ylle och bomull, Krugar, Manchetter, Rosetter, Kvärtar, Handskar, Vantar, Strumpor, Damskar, Resefloktar.	Svarta o. coulörta Klädningstyger, Kapstyger, Dräkttyger, Blusstyger af ylle, bomull och siden, Underkjolar, Dam underkläder, Paraplyer, Galoscher, Muffar, Handskar, Vantar, Strumpor, Farkläden, Hetta o. coulörta Krugar, Halsdukar, Näsdukar, Skinnb. ar, Gullars, Spetsnagar, Fällsalar, Lamschalar.
--	---

Stort urval af Mattor, Gardiner, Portiertyger, hvita sängtäcken, Coulörta Borddukar, Linnedukar, Servietter, Handdukar m. m. allt till enormt billiga priser

Tidningens mest utrymmeskrävande annons

Valet blir kanhända ej så lätt, ty där finnas tyger af siden och ylle, ljusa och mörka, rutiga och randiga, tunna och tjocka, billiga och dyra, men alltid har man någon aning om, hvilken färg som helst önskas och detta får afgöra valet. Väl kan man i denna välförsedda affär få allt hvad man önskar från och med pelskappan till och med bomullsstrumpan, men det finns äfven andra lockande butiker att besöka och rätt skall vara rätt.

På motsatta hörnet finns ock en mycket ståtlig affär, nämligen **Julia Peterssons**. Här finns propra klädningstyger, kappor, gardiner och tyger af allehanda slag. Vill ni inte tro mina ord så titta in själf och ni skall bli "öfvertygad". Öfverdådigt fin skyltning!

Så ha vi **Elina Flinkenberg's** affär, där det täcka könet beklädes till hufvud, hand och fot. För toaletten finnas allehanda tillbehör.

Sammaledes erhålles i **Mathilda Uppgrens** och **Ziemanns** affärer.

På prima varor är det högre pris. Sekunda säljas billigt. Gå ej förbi! Titta in!

Frida Larssons kortvaruaffär är liten och "näpen", men liten kan bli stor och för resten är den bra som den är:

Båd'sjalar, dukar och trikå
Och strumpor, kjol och vantar
Man kan i den butiken få
Om bara man har slantar

Skytningen var söt!

Agnes Ruth har ett vackert och bra lager, och:

Butiken ter sig ganska rar
Och skyltar gör hon mycket -
Och hvarjehanda grannt hon har,
Som faller folk i tycket.

Agnes Ruth med dottern Dagmar

Hyléns filial har allt hvad som fordras för att möblera upp ett litet trefvligt hem samt en mängd andra små rara saker, passande till julpresenten.

Ja, äfven hos **Nilsson & Hellberg**:

finnes bord och stol och pall
Kornisch och list att hitta
Nog är det skäl i alla fall
att gå dit in och titta

Hjalmar Carlström & C:o kunde göra anspråk på att få ett omständigare omnämmande, ty hans affär omfattar allt från och med lutfisk och sill till och med de finaste delikatesser. Ja, han har "upplysande" saker såsom lampor, ljus och fotogén, prima porslin-serviser.

Nej, nu är det slut, ingen mannamån ha vi sagt. Han får vara nöjd med hvad han får, han som andra.

Vid inköp av förnödenhetsartiklar får ni äfven prima varor hos **Axel von Gerber** och **P.J. Lagerstedt**.

Ja, att i en hast minnas alla affärer är icke så lätt, men skulle någon bli glömd i denna lilla öfverblick så betyder det mindre. Kunderna hitta dem nog ändå.

Hyléns i Sölvesborg var filial till huvudbutiken i Kristianstad

Den lilla fina **Kemikalieaffären** nödsakas hvar och en såväl i staden som i orten att hälsa på till julen, ty se i vår tidning huru mycket han har, som behöfves i alla familjer. Ja, den bjuder på tusentals föremål, som lämpa sig till julpresenter åt barn och barnbarn – styfbarn förekomma icke vid julklappsutdelningen.

Observera!
Inkommet stort nytt lager till julen i
AUG. LUNDSTRÖMS
(862) **Guldmedsaffär.**

Jul=Utställning
i
E. Bökmans Bokhandel. (849)

Att gå förbi utan att göra besök i boklådan i jul faller väl ingen in. **Bökmans bokhandel** har förutom sina bokskatter att bjuda på ett rikt urval av konstsaker och musikalier.

Utom mitt ständiga **UR-LAGER** har nu till julen en betydlig tillökning hemkommit af alla sorters **GULD- och SILFVER- HERR- och DAM-UR**, alla sorters **Wägg-Ur, Pendyler, Väckur och Spelur, GLASÖGON & PINCENEZ**, alla sorters **Kedjor och Medaljonger i Talmi och Nickel**.
Obs! Som min arbetspersonal tillökats med en skicklig fackman lemnas allt arbete med full garanti.
Reparationer utföras fort, omsorgsfullt och billigt.
M. LUNDSTRÖM. (815)

Äfven finnas nysilfver- och nickelvaror liksom hos **August Lundström**, som är lyckans guldgosse och som åtminstone får handtera och handskas med den äkta metallen. Affären ser trefvlig ut och mången ungmö har nog betraktat densamma med längtande blickar.

N.O. Wennerbergs affär håller fortfarande färgen och hans tapeter, oljor, fernissor och många andra målareförmödenheter tro vi ha en "strykande" afsättning.

Denaturerad
Bränvin!
95 proc. 50 öre litera, 92 proc. 45 öre litera. 100 liter 40 kr.
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

Ostlöpeextrakt
i flaskor à 25 öre.
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

Giftfria Karamellfärger
i parti och minut.
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

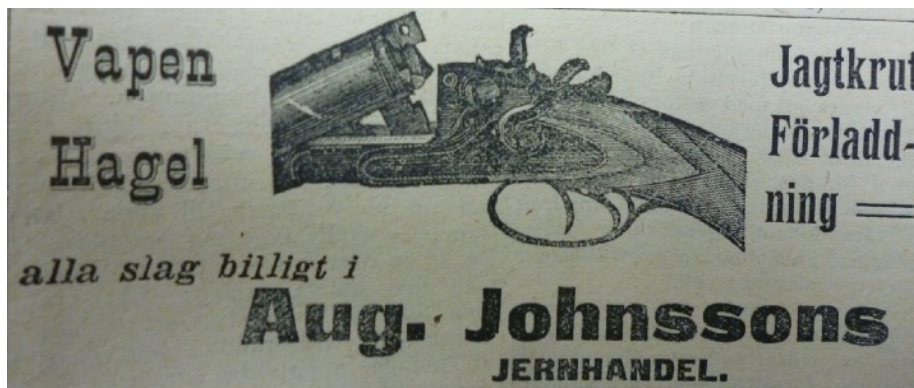
Märckbläck
för märkning af linne.
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

Svamp- & Sämskskinn
billigast i
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

Trippelsten!
Trippel-pulver!
Smergel-Knifpulver!
Smergelduk!
Kopparaska!
Sölvesborgs Färg- & Kemikaliehandel.

Klädningsstyger, Dräkttyger,
Blustyger
billigast hos
AGNES RUTH.
N O. Wennerbergs
Färg- & Tapethandel
Målareverkstad
rekommenderas.
(Snedt emot Stadshotellet).

Den fint lysande boden, som alltid håller sig storstadslig, äges af **Berndt Persson**, som har stort lager af smiden och andra artiklar i nickel, messing och konstgjutning – allt passande till julklappar. En kamin är en värmande julklapp och skam den som inte tar emot en separator eller skördemaskin om han får. Vill ni göra inköp av förnödenhetsartiklar för hushållet, så lämna fram Eder julnota, och den blir nog expedierad.

August Johnssons järnhandel är försedd med ett ofantligt "viktigt" lager, som dock omsättes med stor lätthet. Här kan man se hur högt konstindustrien i metallbranschen står inom vårt land.

Vi nämna nu med all aktning **Anders Nilsson, Gustaf Mellgren** och **P. Jönsson**, hvilka hvar för sig sträfvat att sätta samhället på goda fötter. Den fattiges dolda "tår" skall lända dem till berömmelse.

Fastigheten bestod ursprungligen av två gårdar, en utmed Östra Storgatan (i bild ovan) och en med gaveln åt samma gata men med fronten mot Stortorget, vilka senare (1855) kommit under en gemensam ägare.

Nytt
Stort lager inkommet för Hösten
uti

GUSTAF MELLGRENS Sko- & Läderhandel.

Alla sorters SKODON, starka och de mest eleganta på platsen till Herrar, Damer och Barn såväl fabriks- som handsydda till de ytterst låga priserna:

Mansstövlar	från Kr. 12: —	Dam-knäppkänger	från Kr. 8: —
" känger	" " 8: 50	" höga snörkänger	" " 7: 50
" pjexor	" " 8: 50	" låga snörskor	" " 5: —
" låga snörskor	" " 6: 50	" " knäppskor	" " 5: 50
		" " läderskor	" " 2: 75

Dessutom finnes alla sorters **Barnskodon**. Sko-crème, oljor och skinnvaror. **SELDON**, vagns- såväl som arbets- med alla tillbehör.

Ryska & Svenska GALOSCHER.
Allt till platsens lägsta priser. Sölvesborg i okt. 1903.
GUSTAF MELLGRENS Sko- & Läderhandel.

Att få en ny kostym är ett behof, som återkommer på vissa längre eller kortare mellantider, och det kan ju vara bra att veta, hvart man då skall vända sig för att få ett sådant behof afhjälpt. Gå till **Hjalmar Carlström & C:o, Emanuel Carlsson och L.S. Ring**, där man kan få en fin svart kostym, vinterkläder både för stora och för små utan att de ändå äro hvarken "för stora" eller "för små".

Hos **P. Persson** vid torget får man kläder så starka att man knappt kan slita ut dem.

Af sybehör och tapisseriartiklar finner man allt hvad man skäligen önskar både hos fröken **Julia Petersson** och fröken **Anna Andersson**.

Emil Malmbergs affär är ny, men har i ett enda tag "kommit sig upp" och det är ej underligt, då boden är till trängsel full hvarenda dag. Skyltningen tog sig ganska bra ut.

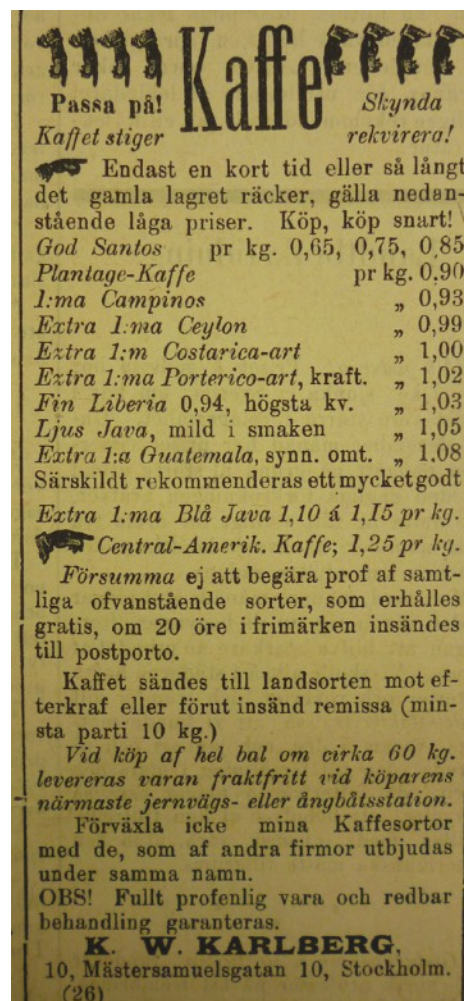
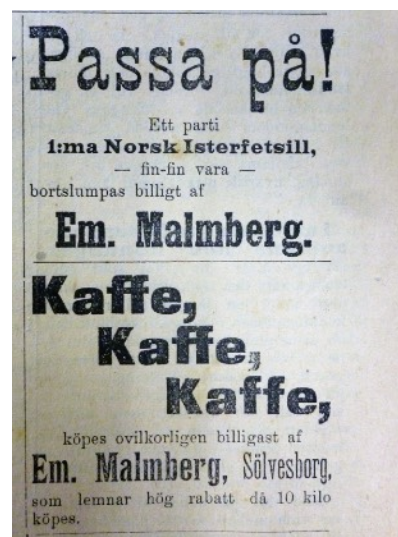
Amerikanska boden är på en utkant, men inte har han mindre kunder för det.

Han mången fördel har förvisst
Vid att förvärfva slanten,
Hans bod är både först och sist
För folk från västra kanten

Hos **Sofi Håkansson** finnas "rosor och dejliga blader".
Titta in! Titta in!

För bakverk, kakor och konfekt
Till **Groths** ju gå i kannan
Tills när er lystnad väl blir väckt
Det vattnas er i munnen
Om ni en sockerpulla har,
Köp för en krona eller par
Om **Fogelbergs** ni föredrar
Är hans butik lättfunnen.

Gå honom ej förbi! Han gifver oss vårt dagliga bröd
liksom **P. Bong** och **C. Olsson**.

Skulle nu klockan behöfva ruckas eller man vill hafva sig en ny, går man antingen in till våra gamla vänner **Lundström** och **Sihlander** eller vår nye vän **Zander**, där stort "urval" erbjudes. Hvilken affär som är bäst, kan man få veta af gamla "urkunder".

TILL JULEN

rekommeuderar jag mitt nya välsorterade lager af **Fick-Ur** (såväl för herre som dam) i *Guld-, Silfver- & Nickelboetter*. **Vägg-Ur** i alla olika mönster, såsom **Pendyler** och **Regulatorer** i ek och valnöt, **Gökur** och **Ståndur** med och utan musik. **Väckarur** i många olika mönster. **Urkedjor** i rikhaltigt urval. **Medaljonger, Kapslar** och **Etuler** m. m. Största sortiment af **Broscher, Armband, Kråsnålar, Manchett- & Bröstkappar** i äkta prima Gulddoubli. Allt till platsens lägsta priser.

OBS! Reparationer af Ur samt af allt hvad till yrket hörer utföras omsorgsfullt, fort och billigt. Allt utföres under garanti.

A. ZANDERS

Urmakeriaffär
Vestra Storgatan. midtför kyrkan.

Och ha vi nu sett hur julmarknaden ser ut, så böra vi ju också se, huru vi själfva se ut. Detta sker bäst genom att gå till någon af platsens **fotografer** och låta rita af sig. De göra det alldeles smärtfritt och man blir så "levande lik" sig själf.

För att se fin ut, när man kommer hem, kvistar man in, antingen till barberarne **Carlsson** eller **Jouchim**, hvilka äfven ha präktiga julcigarrer. Särskildt hos den senare finns prima snus, prima kardus, prima flätor, stänger och rullar m.m. Jojo "känn på den tobaken"!

Julskinkorna och annat godt i den vägen, som borde ha sitt eget kapitel, finns hos **P. Pålsson, Nya charkuteriet, Wällstedt, Bergöö, Maria Olsson** och **Anna Mårtensson**.

Vårt **bryggeri** förser oss med julöl, som är ganska godt.

Glömejbort

Gottfrid Jouchims Cigarr-Affär

vid Edra inköp till julen.

CIGARRER från 4 kr. t. o. m. 20 kr. pr hellåda. Nyinkomna Cig—Cig., Cigarretter, Tobak, Pipor, Munstycken & Snusdosor, Cigarr- & Cigarrettfodral, Börsar & Plånböcker, Toalettborstar, Munvatten & Pasta, Tvål & Parfumer, Hårvatten & Kammar, Penn- & Rakknifvar, Rakstriglar, Käppar.

Fin sortering af Jul- & Nyårsbrefkort.

Ärade damer behagade komma ihåg att affären hålles öppen söndagskvällar.

Gottfrid Jouchims.

Som ni lätt kunnen förstå, skulle förenämnda vara min marknadskrönika, men jag har af skäl icke följt någon riktig ordningsföljd; jag har i alla fall gjort så godt jag kunnat. Begagnar nu publiken sig af ofvanstående promemoria, så tror jag att den nödiga rekvisitan för en angenäm jul kan hopbringas bra nog.

En liten exkurs

Den 22 december, således i påföljande vecka, hade Sölvesborgs-Posten en betydligt kortare och något mer reserverad attityd visavi den fortsatt julsmyckningen och julhandeln i staden:

"**Ånyo en skyltning** hade vi i söndags med utställningar, på åtskilliga ställen rätt storartade. Lif och rörelse rådde i alla gator för att taga i betraktande grannlåterna. Det dröjde dock ej länge förrän hopen glesnade och i ett nu bar det af till godtemplarsalen för att höra den lockande föreläsningen af Docent Wallengren om djurlifvet i de stora havsdjupen. Detta var säkerligen en bättre behållning. Adjunkt Svanborgs föreläsning i lördags afton om alkoholism och ärftlighet var fåtaligt besökt, och vi fråga, hvarför?"

Frågan om det var redaktören eller folkskolläraren Olof Hedin eller möjligtvis någon annan mer anonym skribent som denna gång höll i pennan torde inte kunna besvaras.

Det är dessutom en aning tråkigt att behöva peka på några omständigheter som egentligen inte hör en "god och fridfull jul" till men ändå känns angeläget att framföra. Den historiska verkligheten är dessvärre många gånger inte den, som vi något okritiskt tycker oss se på samtida vykort eller andra äldre bilder från "den gamla goda tiden".

Om de trånga bakgårdarna med sina hemlighus utgjorde de sämre bemedlades hemvist och vardagsmiljö, tillhörde lusthusen i spatiösa trädgårdar grosshandlarnas och fabrikörernas värld även i Sölvesborg. Bakom manshöga plank och tät växtlighet, eller vintertid i en rymlig och ombonad bostad, kunde man i förnäm avskildhet unna sig en rofylld tillvaro fjärran från alla obekväma, icke önskvärda stirrande blickar.

Redaktör Hedin påminner oss också om att tomten minsann inte hittade hem till alla barn; "styfbarn förekomma icke vid julklappsutdelningen". Lite kläder fick åtminstone ett mindre antal fattiga skolbarn på julafton kl. 11 fm genom bl.a. kyrkoherde Callmers, auditor Bagges och folkskollärare Hedins försorg. "Sedan de vackra kläderna afsynats" höll prästen ett kort tal över orden "All god gåfva och all fullkomlig gåfva kommer ofvanefter ifrån ljusens fader".

Talet avslutades med nedkallande av Guds välsignelse och psalm 51:7

Mest besvärande är att man i Sölvesborgs-Postens julmarknadsreportage helt och hållet förbigår de judiska köpmän, som detta år innehade en butik i staden; manufakturhandlarna C.H. Filipoffsky och Bermann Postavelsky samt gross- och minuthandlaren Salomon Isak Stern. Det är emellertid knappast förvånande. Antisemitism i mildare eller grövre former var i det samtida samhället allmänt förekommande och socialt acceptabelt. Sölvesborg kallades dessutom ofta för Lilla Jerusalem. År 1908 utkom för övrigt en lokalt producerad basartidning "Jerusalems allehanda. Organ för sanning, skämt och profit".

Realisation.

För vinnande af utrymme slutsäljes till och under fabrikspriser hela mitt nyinkomna lager bestående af

Klädningsstyger, Kostym- o. Byxstyger, Rock- o. Kappdofflar. Bomullstyger, Cretonger o. Blusflaneller i olika mönster. Filtar och Filtschalar borslumpas under inköpspris.

Skotska Kamgarms- o Satintyger	som förr kostat Kr. 0,80, 0,90, 1,00 pr mtr
	säljas nu till Kr. 0,55, 0,65, 0,75 pr mtr

OBS! 1:ma hetyllecheviot svart och blå till hel kostym Kronor 5: 20.

Vid kontant köp lämnas 5 proc. kassarabatt.
Reel behandling.

C. H. FILIPOFFSKY.

Snedt emot sparbanken.

Denna annons infördes inte i Sölvesborgs-Posten men väl i den mer liberalt sinnade lokaltidningen Stjernen

Nog borde vi alla och envar i vår egen tid veta bättre och med all kraft hålla emot och inte tillåta att historien ånyo upprepar sig!

En god jul och ett gott nytt år 2018 tillönskar under alla omständigheter vi två redaktörer för denna webbtidning alla våra besökare!